

oud broek.nl

SEPTEMBER 2017



- **Een eeuw boeren op Verdeek**
- **Bruiloft = Braspartij**
- **Oneetbare plaatbroodjes**

Op de voorpagina:

Hillie en Barend Honingh (Foto: Nico Merkelijn).

Ruim een eeuw boeren op Verdeek – en dat gaat nog wel even door



Cor de Vries



Hilletje de Jonge

COLOFON

Het bestuur van Vereniging Oud Broek in Waterland:

Naam	Positie	E-mail	Telefoon
Jaap Wortel	Voorzitter	jaap.wortel01@gmail.com	020-4031216
Jan Maars	Projecten, Rondleidingen	j.maars@planet.nl	020-4031118 06-53923773
Hillie Honingh	Penningmeester	hilliehoningh12@gmail.com	020-4031567
Jan Hoetmer	Bestuurslid Beschermd Dorpsgezicht	sanjan65@hetnet.nl	020-4031614

Medewerkers: Studio Hans Mulder, Hanneke de Wit, Aagje Bruijn, Sytze Boschma (redactie)
Nico Merkelijn (fotograaf), Speed-O-Print (drukker),.

Correspondentieadres: Vereniging Oud Broek in Waterland, Nieuwland 8a,
1151 BA Broek in Waterland

E-mail: info@oudbroek.nl • <http://www.oudbroek.nl> • Rabobank: NL44RABO 0310 7021 94

Lidmaatschap: Binnen postcode 1151 € 12,50, buiten € 15,00. Aanmelden via de website.

ISSN: 2211-8675

Geen wc? Stadse tantes vonden het maar niks

Cor de Vries heette hij en zij was Hilletje de Jonge. Portretfotograaf Laddé aan de Nieuwendijk in Amsterdam legde hun portret vast. Ze trouwden in 1914 en boerden korte tijd in de Monnickendam. Na de watersnood van 1916 verhuisden ze naar een kleine boerderij met twaalf ha grond op Verdeek. “Midden in het land,” zegt Hillie Honingh, genoemd naar Hilletje, haar oma.

U, lezer, weet niet waar dat is, Verdeek? Geen wonder: u komt de naam niet dagelijks tegen. Verdeek ligt tussen Monnickendam, de N 247, Ooster Ee en Atjehgouw. “Het is een landstreek,” zegt Hillie’s broer Barend, die er is geboren en er ‘nooit meer is weggegaan’. U kent misschien het hondje dat altijd vlak voor Monnickendam blaffend langs de Broekervaart rent? Dat hondje (van Johan, de zoon van Barend) rent op Verdeek.

We spreken Hillie (71) en Barend (69) Honingh in de boerderij van laatstgenoemde. Deze werd elf jaar geleden gebouwd ter vervanging van hun oude houten boerderij uit 1895, die zo ongeveer in de grond wegzakte. In die oude boerderij zijn ze opgegroeid, de vier kinderen Honingh: Mieke, Hillie, Barend en nakomertje Cor. Maar laten we eerst even terugkeren naar begin vorige eeuw.



De verzakte oude houten boerderij uit 1895

Opa Cor de Vries overleed jong - hij was pas 31. "Nou, hier zat mijn oma dan, helemaal alleen met haar dochters Alie en Klazien en zoon Willem, die in 1932 op vijftienjarige leeftijd is overleden," vertelt Hillie. "Destijds kwamen veel mannen uit Oost-Nederland 's zomers, als er veel werk was op de boerderijen, hierheen om geld te verdienen. Heten ze niet hannekemaaiers? Zo kwam er een man uit Drenthe hier werken, Koop Kollen, die het ook na de seizoensarbeid goed kon vinden met mijn oma en met haar is getrouwd." Barend: "Ze hadden koeien en schapen; alle werk deden ze met de hand. De melk werd in bussen in een boot over de sloot naar de Broekervaart geroeid en aan kant van de weg opgehaald. Zo hebben mijn vader en ik het ook nog gedaan. Onze koeien aten gras, geen mais zoals dat bijvoorbeeld in de Noordmeer gebeurde. Daardoor was de melk heel geschikt voor het maken van kaas."

Ze woonden afgelegen; een verharde weg naar hun boerderij was er niet. Geen stromend water, geen elektriciteit. Dat is heel lang zo gebleven. Hillie: "Wij pompten water uit de grond en vingen regenwater op." Barend: "Ik meen me te herinneren dat de waterleiding werd aangelegd. Een jaar of zes moet ik toen zijn geweest." De wc was buiten, of de koeienstal werd er voor gebruikt. Hillie: "We hadden twee stadse tantes, die dat als ze 's winters op verjaardagsvisite kwamen, maar niks vonden."

Klazien de Vries trouwde met een boerenzoon, Jaap Honingh. Hillie: "Mijn vader dus. De boerderij van zijn ouders ging naar één van zijn drie broers. Hij was dolgelukkig dat hij mijn moeder ontmoet had en zo een boerderij bemachtigde. Mijn vader heeft dankzij mijn moeder het geluk, een leven als boer, gevonden."

Hillie vertelt dat hun vader met hart en ziel boer was. Was er geld, dan werd dat geïnvesteerd in het bedrijf. Zo was er eens sprake van de aanschaf van een bankstel. "Gezellig, dachten wij, een bank en twee fauteuils, maar nee, het ging om een werkbank in de schuur voor de machinerieën."

"Vader heeft keihard gewerkt, zeven dagen van de week," zegt Barend. "Hij kocht land bij, was trots dat zijn bedrijf groeide. Dat land eiste veel zorg, er groeiden bentpollen, die je moest



Hilletje, de kleine Cor Honingh en Koop Kollen



Alie, oma Hilletje, Klazien en Jaap

uitsteken en dan moest je opnieuw inzaaien." Een deel van het land is natuurgebied; dat mag, om de broedende weidevogels te beschermen, niet voor 15 juni worden gemaaid. "Vader was dol op de rust en de stilte hier," herinnert Hillie zich. "Op een keer kwam iemand met een auto aangereden, maar die bleek zich te hebben vergist en draaide om. Gelukkig, verzuchtte vader."

Opa en oma Kollen waren, nadat hun dochter en schoonzoon het bedrijf hadden overgenomen, naar een kleiner onderkomen verhuisd, belendend aan de grote boerderij waarin Jaap en Klazien Honingh nu met hun gezin gingen wonen. Hillie: "We hadden opa en oma vlakbij; onze ouders hoefden nooit oppas te regelen."

Naar de kleuterschool zijn Mieke, Hillie en Barend nooit geweest. Te moeilijk bereikbaar. Alleen Cor ging naar Kleutervreugd in Broek in Waterland dankzij zijn twaalf jaar oudere broer, die hem op de brommer bracht. "Over het land en de oude trambaan, mijn broertje gewoon voorop," zegt Barend.

Verleggen

Van de stille boerderij patsboem naar de lagere Binnendijkschool in Monnickendam - dat was een grote overgang. "We waren erg verleggen," zegt Hillie. "Vader zette ons met de boot over en dan fietsten wij naar school. 's Middags aten we warm bij tante Alie en oom Frans Karmelk, die in Monnickendam een winkel in woninginrichting hadden."

Moesten ze helpen op de boerderij? "Mieke en ik maakten op zaterdag om beurten schoon bij mijn oma en thuis bij mijn moeder. Ramen lappen, schoenen poetsen, van alles," zegt Hillie. "In de hooitijd moesten we helpen slootkanten en greppels harken."

Vanzelfsprekend leerden ze melken. Hillie wilde dat, toen ze twaalf jaar was, maar wát graag. "Het was zwaar werk," zegt Barend. Nu niet meer: de koeien, 75 zijn het er inmiddels, worden machinaal gemolken. "Tevoren moet je de uiers zorgvuldig schoonmaken om te voorkómen dat de melkzuurbacterie toeslaat." Schapen zijn er ook nog, zo'n 35, maar schapen, horen we, leveren niet veel op.



De nieuwe boerderij



Hillie, Johan en Barend Honingh

Hun moeder was een geweldige boerin, zegt Hillie. "Ze kon beter melken dan vader. Ze had kijk op het vee. Ze kon van huis uit op het land kijken en zag dan dat een koe moest kalven of een schaap moest lammeren." Haar overlijden, in 1977, was een zware slag. "Het was verschrikkelijk; ze was nog maar 58 jaar." Hun vader, die in 2007 overleed, is 87 jaar geworden.

Laten we nu eens even kijken hoe het precies zat met de bebouwing van Verdeek. In de 'landstreek' stonden vroeger vier boerderijen. Die op nummer 5, van de familie De Goede, is afgebrand. De boerderij van Muus Oud, waar later Malenstein woonde, heeft Jaap Honingh in 1959 gekocht vanwege het land. De boerderij is gesloopt. Dan stond er ook nog het perceel van de familie Ebbelaar, dat Jaap Honingh een paar jaar later kocht.

Nog steeds was er toen geen verharde weg naar de boerderij. "Toen ik in 1964 trouwde, zakte de fotograaf in zijn auto weg in de wei," herinnert Hillie zich. Een paar jaar later wisten Jaap en Barend het zeker: we gaan zelf een weg aanleggen. Een 'eigen weg' dus, vanaf de Atjehgouw naar de boerderij. Barend: "We hebben 150 auto's puin aangevoerd en met de hand geëgaliseerd. Daar kwamen sintels bovenop en uiteindelijk is de weg geasfalteerd. De weg kan alle auto's dragen, tot 35 ton."

Barend Honingh heeft 48 jaar geboerd, waarvan de laatste zes jaar samen met zijn zoon Johan, die op een 'flinke' steenworp afstand woont. In 2012 ging het familiebedrijf over in handen van Johan, de vierde generatie na 'oma Hillette en opa Cor', die hier 101 jaar geleden begonnen.

Hanneke de Wit

Panorama

Broek in Waterland. Woensdagavond gaf de heer J. Honderdors, staande met zijn kermistent op het kerkeplein alhier, eene voorstelling. Tal van schoone landschappen en photographiën vertoonden zich aan onze blikken. Een kijkje in dit panorama achtten wij ten volle waardig.

Bron : Schuitemakers Purmerender Courant, 5 mei 1901

Divan cadeau

Broek in Waterland. Maandag j.l. herdacht de heer J. E. T. Wijnveldt, onder zeer vele blijken van belangstelling, zijn 25-jarig jubileum als Secretaris van Waterland. Als blijken van waardeering ontving Z.Ed. van het bestuur van het Waterschap een divan en een gouden lorgnet.

Bron : Schuitemakers Purmerender Courant, 5 mei 1901

Cursus Genealogie voor beginners



Kinderen uit de Wormer familie Mak

Het Waterlands Archief start op 20 oktober met een cursus Genealogie voor beginners. Bent u ook nieuwsgierig naar uw roots? Heeft uw familie altijd in de regio Waterland gewoond? Wat waren hun namen, wat deden zij voor de kost, waren zij rijk of juist heel arm? Door onderzoek te doen naar uw familiegeschiedenis komt het verleden op een heel persoonlijke manier tot leven.

In zes lessen leert u een genealogisch onderzoek op te zetten en de basisbronnen te gebruiken: burgerlijke stand, bevolkingsregister en doop-, trouw- en begraafboeken. Daarnaast zijn lessen gewijd aan bronnen betreffende vestiging en vertrek en maken we kennis met notariële en rechterlijke archieven. De cursus besteedt met name aandacht aan specifieke regionale bronnen.

De laatste les is Herman Rijswijk van de Nederlandse Genealogische Vereniging afdeling Zaanstreek Waterland aanwezig om vragen te beantwoorden en krijgt u een rondleiding door de depots van het Waterlands Archief.

De cursus gaat door bij voldoende aanmeldingen.

Tijd: vrijdagmiddag van 14.00-16.00 uur, om de week
Data: 20 oktober, 3 november, 17 november, 1 december, 15 december en 12 januari
Plaats: Waterlands Archief, Wielingenstraat 75 te Purmerend
Kosten: € 65,00 inclusief lesmateriaal
Docenten: Waterlands Archief en NGV

U kunt zich aanmelden bij Mathilde Kors, 0299-411541 of m.kors@waterlandsarchief.nl

De Burgemeesteren proberen feestgangers te beteugelen. Tevergeefs.

Dagenlang bruiloftvieren, dat leidt tot 'zondige daden'

Vereniging Oud Broek in Waterland heeft van Annelies Mes een geweldig boek uit het jaar 1900 gekregen: 'Blikken in het Verleden van Waterland'. Hoofdonderwijzer G. van Zeggelaar uit Ransdorp beschrijft daarin uitgebreid de geschiedenis van Waterland. Zo vertelt hij dat we in de zeventiende eeuw simpele maaltijden nuttigden, maar dat 'bij doopmalen, bruiloften en begrafenissen de maag soms op de leest werd gezet en het breed werd uitgehaald'.



Van Zeggelaar citeert de bekende Broeker W. van Engelenburg, die in De Monnikendammer van 9 oktober 1897 beschrijft hoe onze voorouders zich bij feesten en gastmalen 'aan zondige daden schuldig maakten, waartegen de Overheid handelend moest optreden'. Zo lezen wij dat 'op den 1e mei anno 1677 Burgemeesteren en Vroedschappen van het dorp Broek, bespeurende de groote ongeregelheden, die gepleegd werden bij 't houden van bruiloften, en daarbij de groote en ongemeene kosten, die daartoe werden aangewend, besloten daaraan paal en perk te stellen door het uitvaardigen eener ordonnantie, welke den 1e Juni 1696 nog werd verscherpt'.

Bruiloften liepen uit de hand, doordat zó veel gasten werden uitgenodigd, dat ze niet in het feesthuis pasten. Voortaan mochten nog 'maar' tachtig gasten komen feesten 'op verbeurte eener boete van f 3 voor elke persoon'. De opbrengst ging naar de kas van de heeren armvoogden. Het feestmaal mocht niet later beginnen dan acht uur 's avonds (10 gulden boete voor elk half uur dat men later begon). Verder werd het verboden het hele dorp in het feest mee te sleuren door met kruijenteug (gekruide wijn) langs de wegen of in andere huizen te gaan.

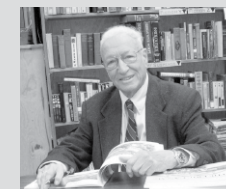
Het bruidspaar kreeg een boete van f 40 wanneer het langer dan twee dagen feestvierde, 'uitgenomen met vrienden van buiten of wanneer men gedurende de bruidsdagen meer dan één botmaal, pannekoeksmal of hoe ook genaamd aanrichtte, waaraan dan niet meer dan 30 personen mochten aanzitten, en dat evenals het bruiloftsmaal op een bepaalden tijd moest aanvragen....'

Aldus, schrijft Van Engelenburg, 'meenden onze vroede vaderen het kwaad te stuiten, doch ziet, niettegenstaande de zware boete werd reeds de 9 Juli 1699 door Burgemeesteren in de vergadering van de vroedschap medegedeeld, dat zij met de ordonnantie, op 't stuk van Trouwen en Bruiloften gemaakt, haar oogmerk niet hadden bereikt, maar dat ze herhaaldelijk overtreden was; en werd door hen gevraagd, hoe daarin te handelen, waarop met meerderheid van stemmen werd besloten om de geheele ordonnantie te vernietigen'.

Peter Spier overleden



De bekende tekenaar Peter Spier, die in Broek in Waterland opgroeide, maar in 1951 naar de VS emigreerde, is daar 27 april op bijna negentigjarige leeftijd overleden. Dat meldde op 5 mei The New York Times, die een uitgebreide necrologie aan onze voormalige dorpsgenoot wijdde. Volgens zoon Thomas overleed Spier aan hartfalen.



Peter Spier maakte honderden tekeningen van Broek in Waterland en omgeving. Bijna driehonderd ervan schonk hij recentelijk aan Vereniging Oud Broek in Waterland. Tijdens drie exposities in de kerk was een deel ervan te zien. Men kon reproducties van de tentoongestelde werken kopen - wat zeer veel enthousiaste bezoekers hebben gedaan.

In de VS was Spier vooral bekend als kinderboekenschrijver en -illustrator. The New York Times citeerde zijn uitspraak: 'ik schrijf voor de kinderen en voor het kind in mijzelf'. Wereldwijd een groot succes is (nog steeds) 'De koe die in het water viel' van Phyllis Krasilovsky, dat Spier illustreerde. Het speelt zich af in Broek in Waterland.

Een jaar geleden liet Spier ons weten, dat hij 'godlof slechts kleine mankementen had'. Maar, voegde hij er realistisch aan toe: "Het 'hoekie om' moet voor de deur staan." Hij tekende toen niet veel meer en ook aan de modelbouw, zijn hobby, kwam geleidelijk een einde. "Mijn ouwe handen beginnen daar geen zin meer in te hebben," zei hij.

Ingezonden brief

Mijnheer de redacteur!

Wees zo goed aan dit ons schrijven een plaatsje te gunnen in Uw geacht blad, in 't eerstvolgende nummer.

Eere wie eere toekomt

Het bericht in de Nieuwstijdingen van Het N. v/d. Dag van 29 Dec., omtrent den brand bij L. Oosterbaan, te Zuiderwoude (Prov. Noord-Holland) doet het voorkomen alsof de spuit van Broek in Waterland bij tijds de belendende gebouwtjes bewaarde. De zaak is deze :

Tegen half 10 's avonds brak een felle brand uit bij bovengenoemde persoon. Onmiddellijk nam men de spuit van dit dorp uit het gebouwtje bij de school, (waar bijna alle manvolk zich bevond wegens een kinder-zangfeest). De Zuiderwouders werkten met die handsput uit alle macht tot half 12, dus twee volle uren. Toen kwam eindelijk, na een 2de klokkluiden, de spuit uit Broek in Waterland in de verte opdagen.

Aangekomen, een half uur daarna werd het niet meer noodig geoordeeld water te geven daar alle gevaar geweken was voor de belendende gebouwen. Maar de spuit van Broek, eenmaal gekomen, wilde water geven, waardoor zelfs eenige scherpe woordenwisselingen ontstonden, omdat in Juni ll., bij een even felle brand eener boerenplaats en even groot gevaar voor bijliggende boerderij, die spuit zelfs geheel wegbleef. Men gaf toen de schuld aan den mist, ofschoon men 't klokkluiden toch zeer goed gehoord had. Zuiderwoude ligt een half uur varens van Broek in Waterland (Wijk 1), en behoort burgerlijk daaronder als Wijk 2. Met de opname dezer regelen, opdat wat recht is recht blijve en de eer aan de Zuiderwouders niet ontnomen worde op onbillijke wijze, zult gij ons zeer verplichten.

Met dankzegging voor de opname,

Uw Dw. Dienaren,

(w. get.) Jakob Koningh Jr., Brandmeester, M. Kelderman, Brandmeester, N. P. van Es,
Predikant, G. Honingh Wz., Raadslid

Bron : Nieuws van den Dag, 2-1-1883

Schoolreisje

Broek in Waterland. Een zestigtal der grootste leerlingen der openbare lagere school in Wijk I hadden vrijdag 11 een aardig "uitje" naar Haarlem en Omstreken. Zij vertrekken onder geleide van het onderwijzend personeel per stoomboot naar Haarlem, bezochten verder per spoor Zandvoort, wandelden naar Bloemendaal en maakten daar een toertje in eenige rijtuigen, die hen weder naar de boot in Haarlem brachten. Des avonds ongeveer

te negen uur kwam de boot weder te Broek. Het gezelschap was toen vermeerderd door het Fanfarecorps dat de feestgangers aan het Schouw had opgewacht en het laatste gedeelte van den tocht door eenige vrolijke wijsjes opluisterde.

De kinderen hadden mooi weer en verbazend veel plezier en wat niet het minste is, hebben van vele zaken een juist denkbeeld gekregen.

*Bron : Nieuwe Purmerender Courant,
27 juni 1899*

Jeugdherinneringen

Geschreven door Johanna Egbertina Schoemaker, in 1894 geboren dochter van schoolhoofd Arend Schoemaker, met aanvullingen en commentaren van Nelly Catharina Bakker, in 1889 geboren dochter van dokter Bakker.

DEEL 2

Maar dan had je de familie Pels, ook met een grote zaak, die raakte volkomen aan lager wal door onmatig drinken van de baas. De jongste zoon, Klaas, wou altijd beslist met mij 'gaan', maar ik was nog lang zo ver niet. Hij was nota bene zestien toen hij naar Amerika vertrok. Hij wou sparen, 'op stro slapen', om mij te laten overkomen. 'k Heb er niet op gewacht, maar vond het wel erg gewichtig toen. Hij trouwde in Amerika 'toch met een onderwijzeres', zei z'n zuster.

In Broek zelf werd weinig gedronken, behalve tijdens de kermis, verkopen, e.d.. Er waren drie cafés, het stationskoffiehuis en een klein stiekem kroegje, maar stuk voor stuk zijn ze verdwenen. Aan het Havenrak staat nu het 'Broekerhuis', maar voor de toeristen. De cafés moesten het hoofdzakelijk hebben van bijeenkomsten e.d.. Er was een levendig cultureel dorpsleven (daarover later). De eigenaars behoorden echt tot de burgers, behalve de eigenaar van het kroegje, 'Keessie van Wum'. Ik was spookbang voor die man, ten eerste al om het stiekeme kroegje (een verlofzaakje 'waar drank verkocht werd').

'k Heb eens een flink pak slaag van hem gehad. Ik kwam hem tegen in schemeravond, alleen, en zei, door die angst waarschijnlijk: "Dag meneer Keessie van Wum". Nou werd hij natuurlijk nooit meneer genoemd en Keessie van Wum was een scheldnaam. 'k Heb het geweten, hoor.



De winkel van bakker Bijl na de verbouwing met grote etalage op de hoek Eilandweg (nr. 5)

De middenstand

Verder had je in Broek een groot aantal middenstanders, enkele flinke, meest kleintjes met nauwelijks een bestaan. Zes bakkers nota bene en een 'koude bakker' met brood uit Amster-

dam. Een van die zes bracht per bootje brood rond in de omtrek, veel roggebrood, maar de anderen moesten het hebben van het dorp. En als je dan bedenkt dat heel wat brood werd meegenomen door de staffersboeren, kun je nauwelijks beseffen hoe ze konden bestaan. De staffersboeren hadden in Amsterdam allemaal wel een of meer bakkers tot goede klant. Waterbrood werd niet gegeten.

Ik had twee vriendinnetjes, Hil en Iet Moleenaar, dochters van een bakker, en heb er zelf als kind wel een en ander van gemerkt, hoewel armoede altijd zorgvuldig verborgen werd. Hil en een jonger zusje zijn tijdens de grote tbc-explosie, waaraan de meeste van mijn klasgenootjes als jonge mensen gingen, gestorven.

Geen jonger zusje. Jansje trouwde later met Jan Dobber. Wel haar verloofde Roelof Schipper en diens zusje Berta Schipper en later diens vader en ik meen ook de moeder. Hillie Schipper bleef alleen over. (NB).



V.l.n.r. Jaap Molenaar, Jan Molenaar, Aafje Molenaar-Steen, Hillegonda, Jannetje en Ida Molenaar in ca. 1906 voor hun woonhuis annex bakkerij, Keerngouw 3

Toen mijn moeder in het dorp kwam wonen in 1887, nam ze als bakker Molenaar aan, de dichtstbij wonende, maar de man zei: "Nee mevrouw, dat zijn we hier niet gewend; ieder op zijn beurt." Zodoende hadden we elke maand (of week dat weet ik niet meer) een andere bakker. Een aardig staaltje van saamhorigheid. Dat was de grootvader van mijn vriendinnetjes; hun vader bakte heel slecht brood. Wanneer het zijn beurt was, mopperden we hevig en kregen dan altijd dat verhaal. Vader zegt: "De man was misschien te arm om zijn oven behoorlijk te stoken". Zijn 'schootjes' waren wel lekker, maar Moe wel te duur.

Molenaar verdiende nog wel wat via een broer in Amsterdam die een winkel had. 'k Heb heel vaak geholpen zoute krakelingen inpakken in blikken doosjes voor de verkoop in Amsterdam. En in Sinterklaastijd taai en pepernoten, met Kerstmis duivekater die heel anders was dan de Zaanse. Tegen elkaar aan gebakken hoge ruitvormige stukken, aan de kant van de plaat een reep die later als 'katerkorst' verkocht werd. De bakkers verkochten veel centsgoed, een kleine taai, een cent pepernoten, koekkruimels.

Je vader zei altijd van de oude Molenaar: "'t Is een beste man maar een slechte bakker". Toen zijn zoon (Jan M.) de zaak overnam, ging die hollend achteruit. Deze man had toeval en een moeilijk karakter, bakte zijn krakelingen steeds kleiner, ze werden per 'zoveel stuks' verkocht. Zijn kadetjes waren oneetbare plaatbroodjes. (NB)

M'n vader verdiende f 1200 per jaar met vrij wonen. Een groot brood kostte 10 cent, 1 liter melk 8 ct, de aardappels gingen per kop, niet per gewicht, de prijs weet ik niet. 's Woensdags

moesten we aan de Weeshuistuin die verpacht werd, voor een dubbeltje gare bieten halen, een maal groente voor zeven personen. Bij Kennedy (Deze naam werd in het dorp uitgesproken als Kennedij) die er naast woonde, tevens schilder en behanger.

Ik denk dat je gare bieten moest halen bij Langenberg, groenteboer, die achter Kennedy woonde en daarachter een tuin had. De groenteboeren Nooy en Langenberg haalden hun groenten, Nooy met een grote pieremegoggel, uit Amsterdam, Langenberg met de jol uit Purmerend. Een hele roei lijkt me dat nu toe. (NB).

Tegen Sinterklaas gingen arme vrouwen, meestal weduwen, met een trommel en een mand aan de arm het dorp door om wat te verkopen. Vader heeft ze ook aan de Zaan gekend, kiepers noemt hij ze, in Broek ken ik er geen naam voor. In de mand taai en pepernoten, in de trommel speculaas. Zo arm als de bakkers waren, zouden dit toch nooit hun eigen vrouw of dochter laten doen. Het dorp sprak er altijd schande van dat Kennedy zijn vrouw liet werken. Als hij ergens ging behangen, kwam zij altijd mee om te helpen. Moe zei: "Kijk, dat vind ik nou mooi, dat een vrouw haar man helpt". De vrouw glunderde helemaal: "O mevrouw, u moest eens weten hoeveel kwaad erover gesproken wordt".

Typisch dat mijn moeder altijd 'mevrouw' genoemd werd. In alle dorpen is het altijd de 'juffrouw van de meester'. (Gé zegt: dat heeft onze dienstbode ingevoerd die in Amsterdam gediend had)

Over de verloting op Sinterklaasavond van taai en opgemaakte koeken, kun je alles lezen in de Camera Obscura. Uiteraard in Broek op kleine schaal.

Zo scharrelden al die kleine middenstandertjes het leven door, een groot aantal snertwinkeltjes waar garen en band verkocht werd, vetes, potloden en griffels, postpapier per velletje, zuurtjes, drop, 'een cent van 't blad', maar soms ook petroleum of klompen.

De winst op petroleum van de kleine winkeltjes, zoals vrouw Schuurman, bestond uit het 'vat'. Dat werd dwars door midden gezaagd, in sloot aan een touw gelegd om te ontoliën en te dichten en dan als 'waskuipen' verkocht. (NB).

Als kinderen van de meester hadden wij 's zomers schoenen aan, maar 's winters zwart geleverde klompen, die we haalden bij Trijntje Tolk, een winkeltje tussen het raadhuis en de school. Op 22 december, de trouwdag van Pa en Moe, mochten we daar voor allemaal een 'Hoornse taai' halen, zo'n blanke, glimmend bruin van boven. Die was duur, 2 cent, een gewone kostte maar één. Van grootte ongeveer briefkaartmodel.

Er waren een paar behoorlijke kruidenierszaken, twee textielzaken waarvan één 'deftige' die veel stoffen op staal verkocht, een schoenmaker tevens schoenlapper, tevens scheerwinkel. Toen ik naar de kweekschool ging voelde ik me ongelukkig met m'n lompe, in het dorp gemaakte schoenen.

Hoeden, schoenen, confectie werden in Amsterdam gekocht, voorzover ze gekocht werden.

Wordt vervolgd

Koning Alcohol

Broek in Waterland. Zondagmiddag j.l. werd op het kerkplein alhier, een openluchtbijeenkomst gehouden ten gunste van de geheelonthouding. Na in optocht, met het vaandel van de afd. Nieuwendam e.o. voorop, naar het terrein te zijn gemarcheerd, werd de bijeenkomst geopend door den heer S. Stolp, hoofd der school te Uitdam. Daarna voerden achterenvolgens het woord de heer Banning, onderwijzer te Nieuwendam en Ds. Klein van Edam. Beide sprekers drongen aan om te breken met de gewoonte om bij alle gelegenheden alcoholhoudende dranken te bezigen. Met eene opwekking om mede te strijden tegen "Koning Alcohol", zich te scharen onder de blauwe vaan, eindigden beide uitstekende redenaars hun voor den vuist weg uitgesproken rede. Een talrijk publiek luisterde aandachtig naar deze begaafde sprekers.

Ineengezakt

Broek in Waterland. Zondagmorgen zeeg plotseling op het kerkplein alhier een jongmensch uit Amsterdam, die met eenige vriendjes aan 't hengelen was, in elkander. Gelukkig was dadelijk voldoende hulp aanwezig en was onze geneesheer onmiddellijk ter plaatse. Na onderzoek werd de 14-jarige knaap naar de barak van het "Witte Kruis" vervoerd, alwaar hij goed kan worden verpleegd. Inmiddels was één der vrienden de ouders in Amsterdam het ongeval gaan mededeelen, zoodat de vader des middags reeds hier aankwam. De jongen bleek getroffen door eene lichte hersenschudding, maar kon gelukkig met de tram van half drie naar huis gaan.

*Bron : Goedkoop Purmerender Courant,
13 juli 1910*

Militie

Broek in Waterland. Het thans definitief gesloten inschrijvingsregister van de Nationale Militie, lichtung 1911, vermeldt 13 personen.

Hoog bezoek

Broek in Waterland. Werden we alhier j.l. Donderdag met hoog bezoek vereerd, toen de kroonprins van Siam, die in ons land vertoefde, ook hier met zijn gevolg, aan ons schoon dorp een bezoek bracht, doch gisteren Maandag wachtte ons weder een nog hooger bezoek. Zondag had zich de mare alom hier verspreid dat Hare Majesteit de koninginmoeder den volgenden dag ons dorp met een bezoek zou vereeren.



Reeds vroeg Maandagmorgen hadden de burgers de driekleur ontplooid en ons dorp een feestelijk aanzien gegeven. Des namiddags te ongeveer 4 ure arriveerde de extra boot der havenstoombootdienst, waarop zich H. M. met haar gevolg, benevens de Vorst en Vorstin van Bentheim bevonden. Onder geleide van onzen Burgemeester den heer J. E. T. Wijnveldt werd eene wandeling gemaakt door ons zo schoon en in "t groen verscholen dorp. Vervolgens vertoefde H. M. geruimen tijd in de modelboerderij van Mej. Wed. P. van Wiltenburg, bezocht daarna ons kerkgebouw en bezichtigde met aandacht het schoone spreekgestoelte. Ongeveer te 5 ure werd de boot weder bereikt, welke onder luide toejuichingen koers zette naar Amsterdam.

*Bron : Schuitemakers Purmerender Courant,
10 juli 1901*

**Het lijkkasten
boekje**

Het lijkkastenboekje van mijn opa

B. kreeg een boekje in bezit waarin mijn opa bijhield voor welke overleden personen hij een lijkstijl heeft gemaakt in de periode 1901-1943. Mijn opa was timmerman en aannemer, woonachtig aan de Achterdijk nr. 2, waar ook het bedrijf gevestigd was. Het 'boekje' is bijzonder omdat het bewaard is gebleven. In deze periode zijn van maar liefst 514 overledenen de namen genoteerd. Er is behalve bedragen ook informatie te vinden over diverse gebruikte materialen, zoals hout, bestag etc.

Diverse onderwerpen worden nader uitgelicht, waaronder:
De familie Brinkman en het boekje van Nico Brinkman, Bekende families,
Van de armen begraven, Kindersterfte, Spaanse griep

De officiële opening vindt plaats op vrijdag 1 september om 16.00 uur door
Saskia van den Berg, conservator van het Purmerend Museum.

Locatie: Kapel kerkhof aan de Overweerspolderdijk 24 te Purmerend.

expositie
vrijdag 1-9 t/m zondag 24-9-2017

Open Monumentendagen: zaterdag 9 en zondag 10 september
Afwijkende openingstijden: 10.00-17.00 uur.

Uit Opa's aantekeningen valt van alles af te leiden.

Genoeg voor een tentoonstelling. Ook al omdat bijna alle overledenen begraven zijn op het Kerkhof Overweerspolderdijk, waar mijn moeder en zusje begraven liggen en vele andere familieleden: Opa zelf en oma Brinkman, tantes, neefje en nichtje. Ook van de kant van mijn moeder: Oma en Opa Vestering enz.

Het kerkhof is al tientallen jaren geleden gesloten, klaar om geruimd te worden en de grond te hergebruiken. Een groep katholieke Pumerenders heeft zich sterk gemaakt voor het behoud en voor elkaar gekregen dat de begraafplaats een monumentale status krijgt. Samen met Rob Teunissen die historisch onderzoek doet voor de Stichting van het Kerkhof, heb ik deze tentoonstelling georganiseerd.

Het is een kleine stemmige begraafplaats met een smalle rondweg onderlangs waar de Pastoor zich in zijn koets kon laten brengen om zich achter de kapel te verkleeden voor de begrafenis, waarna hij met de koets het kerkhof weer verliet.

Er zijn nu verschillende monumenten geplaatst:

- Een kinderheuvel. De ongedoopte baby's mochten niet in gewijde grond begraven worden. Nu staat er een vlinderboom zodat het dode kindje nu toch een naam kan krijgen.
- Een monument voor de zelfmoordenaars. Voor hen gold dezelfde behandeling.
- Een monument met de titel: 'Geen tijd voor afscheid' voor verkeersslachtoffers die in de gemeente op de openbare weg overleden.

Locatie expositie: kapel kerkhof, Overweerspolderdijk 24, Purmerend.
1 t/m 24 september. Openingstijden: vrijdag, zaterdag en zondag
van 13.00 tot 17.00 uur. Extra openingsuren op Monumentendag.

Wil Leijdekker

Klikspaan was actief in de jaren vijftig, zestig van de vorige eeuw. In die tijd kende iedereen in Broek in Waterland iedereen. Verhalen over gebeurtenissen, geruchten en roddels gingen van mond tot mond. Klikspaan bracht de roddels al dichtend onder de mensen in een zogenoemd AC-krantje.

Wat ik hoorde vertellen

Een weduwe en een weduwnaar
Uit één en 't zelfde dorp
Deden naar een laat geluk
Een goed-geslaagde worp.

Alleen is toch ook maar alleen
De oplossing is: Trouwen!
En zo besloten zij opnieuw
Een nestje te gaan bouwen.

Maar één ding stond de bruid niet aan:
Het grote verschil in jaren
Zij sloeg haar wederhelft met glans
Dat ging haar toch bezwaren.

En vroeg men haar hoe oud ze was
Dan dacht ze: Dat gemier!
En deed er fluks een paar jaar af
Nee, heus niet meer dan vier...

Al stond er in de kranten niets
Bij Burgerlijke Stand
Al had de ambtenaar aldaar
Des avonds nog een klant.

Toch kwam de waarheid aan het licht
Want, en je mag het vragen
De bruid was lid reeds van de club
Voor ouderen van dagen....!

Na deze spot, m"n beste bruijom
En wrede lach, m"n beste bruid
Wil ik een goede raad U geven
Voordat ik weer m"n dichtaar sluit:

In een dorp geheimen hebben
Heus geloof me, 't lukt je niet
En na dit korte huwelijkswensje:
Bruid en bruidegom, prosit!!

